

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus
Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat De Sacramentis, & Censuris

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. VI. De Obligatione, quæ consurgit ex Sponsalibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40650

cesserit promissio illicita; est vero actus licitus, & debitus, si praecessit illicita promissio, & executio homicidii; ita pariter in casu nostro matrimonium inter notabiliter dispares cum offensione parentum est actus illicitus, si promissio illicita non praecesserit; secus vero, si ea praecessit; unde fit, huiusmodi sponsalia illicita quidem esse, sed valida.

Dixi tamen, nisi magnum scandalum suboriatur, seu timor probabilis pessimi exitus, & odii capitalis inter contrahentes, aut inter consanguineos. Et ratio est, quia virtus iustitiae non obligat ad actum peccaminosum; atqui actus peccaminosus est contrahere matrimonium cum magno scandalo, quando scilicet notabiliter laeditur charitas proximi, & cognatorum amicitia dissolvitur: ergo sponsalia in tali casu non obligant ex iustitia ad contrahendum matrimonium, atque adeo sunt irrita.

VIII. Oppones: Qui prodige promittit meretrici pro usu corporis magnum pretium, non tenetur stare promissis, ut docet Sor. lib. 4. de Just. quaest. 7. Salon., & alii; ergo neque puella nobilis prodige promittens matrimonium plebejo.

Confirmatur, quia, quando in contractu est notabilis inaequalitas pretii, nemo obligatur ad illud solvendum; si enim offeram pro pretio unius panis centum aureos, non teneor solvere, nisi iustum pretium; Ergo neque tenetur ad matrimonium cum plebejo puella nobilis, quamvis illud promiserit.

Respondeo, nego utriusque argumenti consequentias. Disparitas est, quia in utroque casu nemo censetur liberaliter donare excessum, cum velit solum in pretium offerre id, quod offert, quod si vellet liberaliter dare, etiam peccaret, offerendo prodige, non tamen peccaret adimplendo promissum,

sed ad illud, ut diximus, tenetur: At in casu nostro matrimonium, quod promittitur prodige, cum non offeratur in pretium, censetur liberaliter offerri, donando excessum; ergo quamvis peccet puella nobilis prodige promittendo matrimonium plebejo, tenetur tamen stare promissis.

ARTICULUS VI.

De Obligatione, quae confurgit ex Sponsalibus.

- I. Sponsalia obligant ad abstinendum a Sacris Ordinibus, non tamen ad ingressum in Religionem. Qui tamen post illa Sacros Ordines suscepit, tenetur damnum reparari.
- II. Num possint Sponsalia presae dicta contrahi cum mutua obligatione sub levi?
- III. Num vovens, aut iurans possit sub levi se obligare in quacumque materia?
- IV. Iuramentum de parando peccato levi num sit culpa gravis?
- V. Num promissio matrimonii gravis ex sola fidelitate obliget sub gravi?
- VI. In quo differat obligatio ex iustitia ab obligatione gravi ex fidelitate?
- VII. Num Sponsi, si fornicentur, apparere debeant in confessione, quod Sponsalia contraxerint, quatenus injuriam alteri sponso irrogarint?
- VIII. An possit in contractu Sponsalium apponi poena luenda a resiliente?
- IX. Sponsus iurans se soluturum poenam, si resiliat, num vi iuramenti ad illam teneatur, si iuste resiliat?
- X. Num licite in Sponsalibus arrhae imponantur?
- XI. Possint Sponsalibus addi pactum habitandi in aliquo determinato loco?

I. Cer-

I. Certum est primo, Sponsalia directe obligare ad matrimonium contrahendum, nisi rationabilis causa excuset; ac proinde obligant ad abstinendum ab omnibus iis, quæ matrimonium impediunt, puta a susceptione Ordinis Sacri; non tamen ab ingressu Religionis, quod a jure conceditur.

Certum est secundo, obligationi Sponsalium, quam diximus esse ex justitia, non posse pecunia, aut alia via satisfieri, quam per matrimonium; cum numeretur inter obligationes faciendi, quæ tum jure naturali, tum positivo dicuntur obligationes præcisæ, quibus scilicet non potest promissor, invito promissario, per pretium satisfacere. Unde fit, ut qui post prima Sponsalia cum Berta contraxit secunda cum Terefia, interponendo in secundis jusjurandum, non solum peccarit, sed etiam teneatur ad servanda prima Sponsalia; Juramentum enim præstitum in secundis non potest esse vinculum iniquitatis. Quod si post Sponsalia contracta suscipiat quis Ordines Sacros, vel matrimonium cum alia contrahat, peccat quidem, sed cum non possit amplius Sponsalia servare, tunc tenetur pretio, vel alia via satisfacere.

Certum est tertio, quod si præfigatur dies matrimonio contrahendo, ille servandus sit, nisi postea aliter conveniant; Si vero nullus dies præfigatur, debent nuptiæ contrahi data proxima occasione, ex regula 14. ff. de Regulis juris, ubi dicitur: *In omnibus obligationibus, in quibus dies non ponitur, præsentis die debetur*; cum hæc videatur esse intentio bona fide contrahentium. Quod si pars sponte dilationem concedat, potest differri: Præsumitur autem dilationem concedere, si, cum facile possit, non urget impletionem promissionis; Sicuti creator potens facile debitum petere,

& non petens censetur dilationi consentire: Secus accidit, si ob metum, vel oblivionem, vel ob desperationem profectus, cessaret promissa, vel debitum exigere. Discutienda nunc sunt aliqua de intrinseca obligatione Sponsalium; quæ scilicet oritur ab ipsa eorum natura: Alia etiam de extrinseca obligatione conventionali; quæ scilicet oritur ex speciali pacto inter contrahentes.

II. Quæritur itaque primo; An possint Sponsalia obligare tantum sub veniali ex intentione contrahentium nolentium invicem obligare se sub gravi?

Respondeo, tres esse Sententias. Prima Sanch. lib. 1. disp. 9. affirmat; Sicut enim votum potest ex voto intentione obligare tantum sub levi, ita etiam mutua promissio matrimonii; siquidem promissio est quedam lex, quam sibi met promittens, vel vovens imponit; atque adeo pendet ejus obligatio a promittentis, tamquam a Legislatoris intentione, qui potest etiam in materia gravi obligare sub levi.

Secunda sententia communior cum Vasq., Suar., Con., Perez disp. 6. sect. 3. negat; quia omnis obligatio ex justitia in materia gravi est obligatio sub gravi; sed obligatio Sponsalium est ex justitia commutativa; cum habeatur ex mutuo contractu oneroso, Do, ut des; & est in materia gravi; ergo obligatio Sponsalium semper est sub gravi.

Tertia sententia Hurt. disp. 1. difficult. 6. docet, regulariter Sponsalia obligare sub gravi ob rationem secundæ sententiæ: Si tamen velint contrahentes obligare se ex fidelitate, videlicet promittendo invicem matrimonium, sed liberaliter, & gratis, non vero cum onere, ut alter repromittat, in tali casu Sponsalia obligare tantum sub levi; Ratio est, quia fidelitas

tas

tas universim (ut fert communior opinio) obligat tantum sub levi ; Nam fidelitas obligat ad conformanda facta dictis , non secus ac veracitas obligat ad confirmanda dicta menti ; sed veracitas obligat universim sub levi : ergo etiam fidelitas . Verum tamen est , Les. de justitia cap. 18. , Navar. , Sot. , & alios existimare , quamcumque promissionem rei gravis serio factam , sive Deo , sive etiam homini obligare sub mortali : Sicut ex omni juramento confurgit obligatio sub gravi , quin possit jurans obligari tantum sub levi .

Equidem existimo cum Perez , esse quidem in potestate promittentis , vel voventis obligare se circa rem gravem tantum sub veniali , quando obligatio pendet præcise a privata hominum voluntate ; Verbi gratia , potest quis vovere jejunium , obligando se ad illud sub levi , sicut potest legislator obligare ad jejunium sub levi : Contra vero non esse sub potestate promittentis , vel voventis , obligare se circa rem gravem sub veniali , quando talis promissio , seu Votum ex Ecclesiæ constitutione , vel ex lege Reipublicæ , vel ex consuetudine obligat sub mortali : Exempli gratia , non potest quis emittere vota solemnia Religionis cum intentione obligandi se ad illa sub veniali : cum ex Ecclesiæ constitutione talia vota obligent sub mortali : Nec potest quis matrimonium contrahere obligando se tantum sub veniali ad vinculum illud indissolubile , & ad proles propagationem , & bonam educationem ; cum ex Ecclesiæ institutione , & ex consuetudine talis obligatio sit gravis : Hoc etiam accidit in Sponsalibus , quæ pariter ex Ecclesiæ institutione , & ex consuetudine obligant sub gravi ; nam cum ex iis oriatur impedimentum dirimens publicæ honestatis , quod obligat sub mortali , ne matri-

monium contrahatur a Sponso cum sorore Sponsæ , aut a Sponsa cum fratre Sponsi , signum est , quod ipsa sponsalia ex Ecclesiæ institutione obligant sub mortali ; & consequenter non est in potestate contrahentium Sponsalia , quod obligent se ad matrimonium sub levi . Unde etiam sit contra tertiam sententiam Hurt. , non posse contrahi sponsalia rigoroſe dicta cum intentione obligandi se tantum ex fidelitate ; siquidem ex institutione Ecclesiæ , & ex consuetudine obligant ex justitia .

III. Circa juramentum tamen diversa est ratio , ac de Voto , & promissione ; nam juramentum hoc , verbi gratia , quod est promissorium , Testor Deum me tibi hoc daturum , tria significat ; Primo , me habere voluntatem dandi ; Secundo , velle me ad id obligare ; Tertio , me daturum . Conveniunt Doctores , quod peccet mortaliter mentiendo , & adhibendo Deum in testem falsi , qui aut de facto non habet voluntatem dandi , aut non habet voluntatem obligandi se ad dandum . Dubitatur solum ; An dicatur assertive illud tertium ? quod scilicet sim daturus , ita ut si postea non dem , mentitus sim adhibendo Deum in testem falsi , atque adeo peccarim mortaliter , quantumcumque sit parva res illa danda ; Sicut procul dubio peccat mortaliter , qui rem levissimam falso juratus asserit . Quare nonnulli Doctores docent , promissionem juratam rei parvæ obligare sub mortali : Alii vero communius docent , obligare tantum sub levi , eo quod illud tertium , quod scilicet sim daturus , non dicatur assertive , sed tantum ad illud dandum velit jurans se obligare , non secus ac vovens . Unde ex parvitate materiæ excusatur a mortali , tam qui rem parvam promisit homini cum juramento , quam qui rem parvam vovit Deo .

Censeo equidem cum Con. disp. 22. dub. 7., juramentum promissioni additum adhiberi solum ad vocandum Deum in testem presentis voluntatis, qua promittens intendit se obligare ad ponendam rem promissam, & velle Deum ultorem perfidia, si fidem datam fallat; ut sic reverentia Numinis, & timor ultionis moveat illum ad promissa implenda: Non vocatur autem Deus in testem illius tertie veritatis, quod scilicet promittens sit promissa impleturus; Unde in re levi non implens promissa jurata excusatur a mortali, cum non sit magna Dei irreverentia; non secus ac qui in re levi non implet votum.

Ex dictis sequitur primo, quod non implens quaecumque promissit juratus, non sit proprie mendax, sed perfidus; & intantum vulgo dici solet, quod mentitus sit, quatenus suo facto veluti ostendit se perfide jurasse sine animo implendi promissa. Ratio doctrinae est, quia si jurans diceret assertive, quod sit daturus, vocando Deum in testem, sequeretur, quod peccaret mortaliter, etiam quando juraret, se facturum rem aliquam indifferentem, (verbi gratia, se mansurum domi) si illam non poneret, quia faceret Deum testem falsi; cum tamen omnes doceant, neminem ex juramento obligari ad rem indifferentem; Et idem dicas, si juraret, se facturum peccatum aliquod veniale, ad quod certe ex juramento non obligatur.

Sequitur secundo, tam in voto, quam in promissione jurata requiri intentionem se obligandi, ad hoc ut in foro conscientiae consurgat obligatio: Sicuti autem vovens rem levi non obligatur ad illam sub gravi, quia non censetur Deus promissarius graviter invitus, si ea non ponatur; ita pariter jurans, se facturum rem levi, neque obligatur sub gravi, quia

Pars VII.

non censetur pariter gravis irreverentia Dei, si non ponatur res parvi momenti, ad quam ponendam jurans se obligavit vocando Deum in testem suae voluntatis, quam habebat, se ad id obligandi.

IV. Dubium etiam est apud Doctores; An juramentum promissorium de faciendo peccato levi, puta de mentiando, sit peccatum leve, an grave? Turrian. docet, esse grave, & oppositam sententiam esse improbabilem; quia gravis irreverentia Deo irrogatur, dum per juramentum adducitur ut fidejussor peccati faciendi. Tanner. tamen, Sanch., Azor., & alii communius apud Dian. part. 4. tract. 4. resol. 360. docent, probabile esse, quod sit tantum veniale, eo quod ratione parvitatis materiae irreverentia non censetur gravis: Et idem docent de voto faciendi peccatum leve. Utrum autem sit pariter irreverentia levis, & culpa solum venialis juramentum superaddere mendacio levi jocosum, aut officiosum, sine animo tamen jurandi, sed solum ortenus jurando? Suar. lib. 3. de juramento cap. 17. n. 4. dicit non invenisse id ab aliis disputatum. Alicui videri posset, quod ob levitatem materiae tale juramentum externum non esset culpa mortalis; ut habet ibidem Suarius n. 9. sed Verricelli docet esse mortale, ut fufius diximus in Trutina exponendo thesim 25. ab Innoc. XI. confixam, quae habet: *Cum causa licitum est jurare sine animo jurandi, si ve res sit levis, si ve gravis.*

V. Quæritur secundo; An sponsalia acceptata gratuita, quamvis non sint rigoroſe Sponsalia, obligent tamen sub mortali? Et universim quæritur, An promissio rei gravis facta Deo, vel homini obliget sub mortali ex sola fidelitate per se loquendo? Esto per accidens aliquando graviter obliget; Verbi gratia, si promissisti alicui centum,

D

&

& ille fidens tuis promissis non quæsit ea aliunde, & idcirco grave damnum subit, si non impleas promissa; Aut si promissisti Matrimonium Bertæ, quæ eatenus omisit alium conjugem quærere; unde hic, & nunc cum gravi incommodo Sponsum non reperit.

Respondeo cum distinctione: Si promittens vult se obligare ad rem gravem promissam tantum ex quadam honestate confirmandi dicta factis, obligatur tantum sub veniali; quia in tali casu non habetur vera promissio conferens ullum jus promissario, sed veluti quoddam propositum. At vero obligatur sub mortali, si promittens vult rem gravem vere promittere, conferendo promissario jus ad illam; non quidem jus strictum justitiæ, quod consurgit ex contractu oneroso dantis, ut detur; sed jus minus strictum consurgens ex contractu non oneroso, sed gratuito dantis, quamvis nihil in compensationem detur: Ratione enim talis juris injuria fit promissario, si non detur res promissa, quam vere dicit sibi deberi, ita ut possit illam exigere, & condonare, & possit etiam in foro externo agere ad illam habendam, si accedat stipulatio, ex qua præsumitur, promissionem factam esse cum plena deliberatione.

VI. In hoc autem differt obligatio sub mortali ex justitia ab obligatione gravi ex fidelitate, ut notat Less. cap. 18. dub. 8., quod obligatus ex justitia non solum obligetur ad damnum emergens, sed etiam ad lucrum cessans, si non satisfaciat. Contra vero obligatus ex fidelitate, nisi ad id expresse se obliget. Præterea obligatio ex justitia dat jus in re, ita ut Creditor, ubicumque illam reperit, possit sibi accipere: Contra tamen obligatio ex fidelitate dat solum jus ad rem; unde si promittens illam, verbi gratia, vendiderit, non possit Promissa-

rius rem illam sibi accipere, sed solum habeat jus contra promittentem, ut det sibi aliquid æquivalens. Ita communiter cum Con. disp. 22. dub. 6., Sanch. li. 1. disp. 5., Suar., Navar. contra Cajet., Molin., Rebel., & alios apud Dianam part. 4. tract. 4. resol. 122.; qui putant promissionem nudam, & gratuitam obligare tantum sub veniali.

Ex dictis sequitur, Votum in re gravi universim obligare sub mortali; & in eo tantum casu posse obligare sub veniali, quando non tam habetur promissio facta Deo, quam propositum faciendi aliquid, ad quod non ex fidelitate, sed ex quadam honestate velit expresse homo se obligare; Nam, si esset vera promissio, conferret Deo jus, & consequenter, si non adimpleretur promissio, gravis injuria irrogaretur Deo, unde esset peccatum mortale.

VII. Quæritur tertio; An sponsalia obligent ad abstinendum a fornicatione, ne specialis malitia contrahatur aperienda in Confessione?

Respondeo, certum esse, fornicationem Sponsi non esse adulterium, hoc enim est alieni tori violatio; Sponsi autem torum non habent; eorumque filii, quamvis non sint legitimi, sunt tamen naturales, & non spurii; Siquidem solum impedimentum dirimens matrimonium inter parentes facit filios spurios. Utrum autem fornicatio Sponsi, præter peccatum luxuriæ contra castitatem, contineat etiam peccatum injustitiæ contra jus quod habet Sponsa, non quidem in corpus, sed ad corpus Sponsi? Dubium est apud Doctores.

Prima sententia negat cum Henr., Mœrat., & aliis apud Perez; quia talis fornicatio est usus corporis, quod adhuc non est alienum; per Sponsalia enim habetur tantum jus ad acquirendum dominium in corpus alterius,

rius, quod jus non violatur per fornicationem: Sicuti qui post votum ingrediendi Religionem ante ingressum fornicatur, non violat jus Religionis: quia per tale votum promittitur tantum professio, non secus ac per Sponsalia promittitur matrimonium.

Secunda sententia affirmat cum Rebello, Con., & aliis, quia talis est injuria, quæ alteri sponso per fornicationem irrogatur, ut per illam licite possit dissolvere Sponsalia: sicuti autem sola injuria gravis potest esse sufficiens ad dissolvendam amicitiam, ita a fortiori ad dissolvenda Sponsalia.

Tertia sententia distinguit cum Molin., & Sanch. lib. 1. disp. 2., Concedit quidem contineri malitiam luxuriæ, & injustitiæ in fornicatione Sponsæ; negat vero in fornicatione Sponsi. Disparitas est, quia solum Sponsa per fornicationem redditur longe vilior in æstimatione hominum, ut nemo honestus velit illam amplius in conjugem; unde gravis injuria irrogatur Sponso.

Quarta demum sententia cum Perez aliter distinguit; Negat enim, continere injustitiam, si fornicatio sive sponsi, sive sponsæ sit occulta, per quam nullo pacto redduntur inepti ad matrimonium; Siquidem per sponsalia tantum obligantur invicem, ut non reddantur inepti ad matrimonium, quod promittunt: Sicuti qui vovet Religionem, tantum obligatur ad non reddendum se ineptum ad illam; & quia per fornicationem non redditur ineptus, ideo fornicatio habentis votum Religionis non continet injustitiam: Contra vero, si fornicatio sit publica, utpote inurens notam, & reddens sponso ineptos ad matrimonium promissum, continet malitiam injustitiæ aperiendæ in Confessione. Hæc sententia videtur probabilior.

VIII. Porro, quia solent aliquando Sponsi convenire de pœna solvenda ab eo, qui a Sponsalibus resiliet; necnon de reddendis arrhis, aut de habitando in loco determinato; ideo de hac obligatione, quæ ratione conventionis confurgit in Sponsalibus, hic pariter agendum.

Quæritur itaque quarto; An possit in contractu Sponsalium apponi pœna aliqua pecuniaria solvenda a resiliente?

Respondeo cum communiori, posse apponi pœnam solvendam a resiliente injuste, non vero a resiliente juste.

Prima pars, quam docent Suar., Mol., Con. contra Dicast. dub. 26. & alios apud Sanch. disp. 30. num. 3., probatur; quia nullo jure id prohibetur: Prohibent quidem Jura, quod non apponatur pœna solvenda a resiliente juste, ne lædatur libertas matrimonii; At in casu nostro non læderetur libertas matrimonii, cum nemo liber sit ad injuste resiliendum a contractu Sponsalium: ergo jura non adversantur nostræ doctrinæ. Præsertim quia potest ferri excommunicatio major contra injuste resilientem absque læsione libertatis matrimonii.

Secunda pars constat ex cap. *Gemma de Sponsalibus*, & ex leg. *Titio, de Verborum obligationibus*, ubi dicuntur hujusmodi stipulationes non obligare, quia matrimonia debent esse libera: Immo decernitur, quod contractui Sponsalium non solum non adjiciatur pœna solvenda a Sponsis, sed nec a parentibus, propinquis, amicis; solum itaque apponi possit ab extraneis non impediens libertatem matrimonii: Si tamen a Sponsis apponeretur, puto, quod solum venialiter peccarent; quia cum non deitur deinde obligatio solvendi talem pœnam, non tolleretur libertas matrimonii.

Dubium est primo; An si juramento confirmarent Sponsi contractum hunc de pœna solvenda a resiliente juste, obligarentur deinde illam solvere ex vi juramenti?

Putat Con. dub. 5. cum Lessl., quod obligarentur; Nam sicuti qui juravit solvere pecuniam creditam perditam ludo prohibito, teneretur illam solvere vi juramenti, quamvis lege civili solvere non teneatur; ita pariter in casu nostro. Ratio a priori est, quia quoties aliquid prohibetur, primario in bonum privatum, secundario in bonum publicum, potest quis juramento ad id obligari, si non sit intrinsece malum, ex Sanch. lib. 1. disp. 32.; Nec solutio pœnæ in tali casu esset approbatio contractus prohibiti; sicuti neque qui solvit sicario promissa, censetur approbare promissionem illicitam.

Verum probabilius negat Sanch. loc. citat., quia Juramentum non obligat ad rem illicitam, & prohibitam; culpa enim saltem venialis est solvere talem pœnam, tamquam debitam; cum hoc cedat in præjudicium libertatis, & boni publici: Ad eum modum quo si Clericus juraret sistere se Judici sæculari, non teneretur vi juramenti; quia hoc cederet in præjudicium status Clericalis.

Confirmatur, quia si Nepotes jurent dividere inter se hereditatem, mortuo Avo, juramentum non obligat; irritatur enim tale pactum etiam juratum a legibus, ne detur ansa captandæ mortis Avo; ut videre est apud Tambur. lib. 3. Decalogi cap. 3. 9. 5.; ergo etiam juramentum de solvenda pœna appositæ contractui Sponsalium non obligat, ne tollatur libertas matrimonii; facile enim fieret matrimonium invite, ne solvatur pœna debita ex juramento: hoc tamen non accidit in jurante solvere pecuniam creditam perditam ludo prohibito,

& ideo vi juramenti tenetur illam solvere.

Dubitatur secundo; Utrum quando non obligatus ex contractu solvere pœnam, aut pecuniam adhuc vellent eam solvere aut liberè, aut vi juramenti, tunc recipiens teneatur ad restitutionem?

Respondeo cum communi, quod non teneatur, nisi juridice ad restitutionem compellatur. Ratio est, quia jure naturæ talis contractus valet, & solum leges civiles tollunt obligationem solvendi; Et idcirco qui pecuniam creditam ludo prohibito perdit, non tenetur solvere, sed recipiens non tenetur restituere, nisi a Judice compellatur. Ex quo fit, quod qui sine obligatione solvit, non possit ante sententiam Judicis per occultam compensationem pecuniam illam accipere, ut notat Tambur. lib. 8. Decalogi tract. 2. cap. 9., Perez disp. 7. sect. 1.

Demum notandum cum Con., quod solum pœna rigorose dicta solvenda a resiliente juste non possit adjici contractui Sponsalium, possit tamen licrum aliquod deperdi a resiliente: Verbi gratia, si quis donet centum Titio, dummodo Bertæ nubat, si Tertius a Sponsalibus cum Bertæ juste resilit, non acquirit illa centum.

X. Quæritur quinto; An arrhæ licite apponantur in Sponsalibus?

Ante responsonem adverto, nomine Arrhæ venire aliquando donationem, quam Vir facit Uxori in dotis præmium; aliquando vero donationem propter nuptias: At in quaesito præsentis nomine Arrhæ venit arrhæ Sponsalitia, quæ est quoddam pignus contractus initi, quod alter contrahentium dat alteri in assecurationem; ita ut illud amittat, si ipse injuste resiliat a contractu; vel sibi restituitur simul cum valore ejusdem, si alter injuste resiliat; si vero contractus compleatur, redeat tale pignus ei.

ei, qui dedit: Sicut etiam redire debet, si iuste alter a contractu resiliat. Porro, ut habeat nomen arrhæ, & non pœnæ conventionalis, debet de factis tradi ante completum contractum, nec satis est ipsum promittere.

Porro differt Arrhæ a Sponsalitia largitate; hæc enim est donum, quod datur sub conditione, quod matrimonium sequatur, & dici etiam solet Jocalium donatio ante nuptias, Donum Sponsalitium, Dotalitium, Mundus muliebris. Hoc donum redit ad largientem, si ex iusta causa matrimonium non sequatur. Si tamen Sponsa osculum, vel copulam passâ fuerit, illius doni mediam partem acquirit, etiamsi iusta causa detur non contrahendi matrimonium; Post consummationem vero matrimonii Sponsa acquirit ejus doni dominium; sicut etiam si sine iusta causa Sponsus resiliat. His explicatis

Respondeo ad quæsitum, Arrhas posse valide ab utroque contrahente constitui. Ratio est, quia sicut possunt contractui Sponsalium apponi pœnæ solvendæ ab injuste resiliante, ut modo diximus; ita possunt apponi arrhæ, quæ confirmant potius, quam minuunt libertatem matrimonii; siquidem solum injuste resiliens illas amittit: Unde fit, ut in quacumque quantitate possint constitui; quamvis in jure civili Castellæ statutum sit, quod non excedant decimam partem bonorum dantis illas. Potest etiam conveniri, ut qui arrham recipit, si injuste resiliat, reddat non solum arrham, sed etiam duplum, aut triplum ejus valorem, non amplius; qui vero illam dat, nisi injuste resiliat, tantum illam amittat: At qui sic contrahit, habere debet vigesimum quintum annum expletum, ut videre est apud Perez, & Con.

XI. Quæritur ultimo; An possit Sponsalibus adjici pactum habitandi

in aliquo determinato loco, vel aliud simile?

Respondeo cum communi affirmative: Verbi gratia, potest Sponsa promittere matrimonium cum pacto, ne cogatur a sua domo, vel Civitate discedere; vel cum pacto, ne in aliquam unquam Civitatem accedant, ubi sunt, verbi gratia, occisores alicujus consanguinei. Ratio est, quia nullo jure hæc pacta irritantur, nec prohibentur; ergo valida, & licita sunt: Si tamen nova causa superveniat mutandi, verbi gratia, domicilium, tunc etiamsi pactum sit juramento firmatum, non obligat, & mulier tenebitur sequi virum, ut communiter docent cum Sanch. disp. 4.

ARTICULUS VII.

De Sponsalium Effectibus.

- I. Impedimentum publicæ honestatis ex Sponsalibus oritur quid ferat?*
- II. Non oritur nunc post Tridentinum ex Sponsalibus invalidis, neque ex incertis, neque ex conditionatis.*
- III. Qualiter illud ex matrimonio rato oriatur? Et an, si matrimonium sit invalidum ex defectu consensus?*
- IV. Si Sponsalia mutuo dissensu dissolvantur, adhuc remanet hoc impedimentum.*
- V. Matrimonium clandestinum probabilius habet vim Sponsalium post Tridentinum, & ideo parit hoc impedimentum.*
- VI. Sponsis permittuntur tactus non impudici, & oscula, dummodo absit periculum consensus in delectationem veneream de copula futura.*
- VII. Tactus non impudici, & oscula eodem modo sunt verita solutis, ac viduis. Solum permittuntur Sponsis citra periculum consensus in delectationem libidinosam, in signum mu-*
ni